

*Suomen keskiajan arkeologian seura -
Sällskapet för medeltidsarkeologi i Finland ry.*

HISTORIALLISEN AJAN ARKEOLOGIA TÄNÄÄN

Seminaari Hämeen linnassa 21.11.1997

Toimittanut Henrik Asplund

Suomen keskiajan arkeologian seura -
Sällskapet för medeltidsarkeologi i Finland ry.

Turku 1997

HISTORIALLISEN AJAN ARKEOLOGIA TÄNÄÄN

Seminaari Hämeen linnassa perjantaina 21.11.1997

09.00	Ilmoittautuminen
10.00	Seminaarin avaus
10.15	<i>Marianna Niukkanen & Liisa Seppänen</i>
Siuntion Suitian kartanon kaivaukset
10.45	<i>Minna Sartes</i>
Aboa Vetuksen tutkimukset 1994-
11.15	Ruokailu / Suomen keskiajan arkeologian seuran syyskokous
12.45	<i>Kari Uotila</i>
Naantalin kirkon tutkimukset 1996-97
13.15	<i>Ville Laakso</i>
Autioituneen ortodoksiasutuksen jäljillä Uukuniemellä
13.45	<i>Marja Sipilä</i>
Lapinjärven Långbromossenin keskiaikainen suosilta
14.15	Kahvi
14.45	Kesän 1997 kenttätyöt / Tiedonantoja kaivausten tuloksista
15.30	Päätöskeskustelu

SIUNTION SUITIAN KARTANON KAIVAUKSET

Suitian tila tunnetaan jo 1400-luvun alun asiakirjalähteistä. Tilan ensimmäinen aatelinen omistaja oli 1460-luvulla Björn Ragvaldsson, jolta kartano siirtyi naimakaupan myötä Joakim Flemingille 1480-luvulla. Valtaneuvos Erik Fleming rakennutti 1540-luvulla Suitian kivisen päärakennuksen, jonka kellarikerros ja ensimmäinen asuinkerros kuuluvat yhä osana nykyiseen kartanolinnaan. Toinen merkittävä omistaja oli Erikin poika, valtakunnanmarski Klaus Fleming (1533-1597). Kartano oli Fleming-suvun hallussa aina vuoteen 1730 asti, jonka jälkeen omistajasuku vaihtui tiuhaan. Viimeinen yksityinen omistaja oli vapaaherra August Wrede af Elimä, joka kunnostutti päärakennuksen uusgoottilaiseen tyyliin vuosina 1898-99. Suitian kartano siirtyi valtiolle Wreden vararikon jälkeen vuonna 1934. Helsingin yliopiston käyttöön kartano tuli vuonna 1975.

Kartanolinnan ja sen pihapiirin rakennusten restaurointisuunnitelma valmistui vuonna 1991. Samana vuonna arkeologit Timo Jussila ja Tapio Seger tekivät linnan pihalla ja puistossa koekuopituksen ja fosforikartoituksen, joiden avulla pyrittiin paikallistamaan pihan kulttuurikerrostumia. Varsinaiset kunnostustyöt alkoivat loppukesällä 1996 rakennusten LVIS-järjestelmien uusimisella sekä perustusten vahvistamisella. Kaivantojen avaamista kaivinkoneella oli valvomassa 2-4 arkeologia elo-marraskuussa -96 ja touko-kesäkuussa -97. Havaitut rakenteet ja kulttuurikerrokset tutkittiin arkeologisin menetelmin. Kartanon pihapiirissä ja puistossa avattiin kaivantoja kaikkiaan 590 metriä, minkä lisäksi tutkittiin linnan länsipuolelle Wreden aikana rakennetun vajoavan keittiöpäädyn ympäristö sekä koekuopitettiin puutarhaa.

Suurin osa kaivannoista oli löydöttömiä tai käsitti resentejä puistorakenteiden jäänteitä ja täytemaakerroksia. Kartanolinnan 1760-luvulla rakennetun sivurakennuksen itäseinustalta löytyi palaneen puurakennuksen jäännöksiä sekä täytetty lattianalainen kellarikuoppa, josta löytyi mm. kolme rikkoutunutta punasaviastiaa, kuparisormustin sekä runsaasti eläinten luita. Palokerros jatkui rakennuksen länsipuolelle, josta löytyi mm. 1740-luvun raha. Jäännökset ovat todennäköisesti peräisin kenraali C.H. Wrangelin 1730-luvulla rakennuttamasta puisesta päärakennuksesta, joka paloi vuonna 1758.

Kartanolinnan keittiösiiven alta ja ympäristöstä löytyi useita eriaikaisia rakenteita, joista osa oli lähes 3,5 metrin syvyydellä nykyisestä maanpinnasta. Löydöksistä vanhin oli kivikautinen liesi, joka ajoittuu korkeutensa puolesta nuoremmalle mesoliittiselle kivilaudelle. Ensimmäinen rakennus tehtiin paikalle 1400- ja 1500-lukujen vaihteessa. Rakennuksessa oli hiekkamaahan kaivettu puulla vuorattu kellari, johon johti ramppi tai portaat idästä päin. Lattiakerroksesta löytyi mm. rautaesineitä ja niiden osia, kuonaa, upokkaiden palasia, punasavi- ja kivitavara-astioiden palasia, ikkunalasiasia, tuluspiitä ja huomattava määrä naudanluita. Löydöt viittaavat rakennuksen käyttöön keittiönä ja jonkinlaisena metalliverstaana.

Seuraava rakennus rakennettiin ensimmäisen paikalle 1500-luvun puolivälissä. Tällöin vanhempi rakennus täytettiin soralla ja tiili- ja laastimurskalla, mutta osa sen kellarista jäi uuden rakennuksen sisään ja sen käyttöä jatkettiin lattianalaisena jätekuoppana. Uudessa hirsirakennuksessa oli jyrkävä, osittain laastilla muurattu kivijalka, jonka korkeus oli suurimmillaan 1,3 metriä. Rakennuksessa oli ainakin yksi tupa, jonka molemmilla pitkillä sivuilla oli pienemmät kamarit. Pohjakaavaa ei voitu päätellä tämän tarkemmin, sillä rakennus oli osittain nykyisen keittiöpäädyn alla ja sen jäänteitä oli tuhoutunut myös resenteissä putkitöissä.

Rakennuksen lattianalaisesta kulttuurikerroksesta löytyi runsaasti esineistöä, jonka perusteella kysymyksessä on ollut varakas asuinrakennus. Ruokataloudesta kertovat runsaat eläinten luut (mm. nauta, sika, lammas/vuohi, kana), kalanruodot ja -suomut sekä simpukankuoret. Makrofossiilinäytteistä löytyi mm. vadelmaa ja pähkinää. Samasta kerrostumasta löytyi useiden erilaisten koristeltujen lasipikareiden ja keramiikka-astioiden sirpaleita, jotka viittaavat yhteyksiin Keski-Eurooppaan, Böömiin ja Venetsiaan. Vauraudesta kertovat myös kaakeliuunin koristekaakeleiden kappaleet. Henkilökohtaiseksi omaisuudeksi voidaan luokitella luukampa, vyönsoljet, veitset, todennäköisesti vaatteesta peräisin oleva kultalankasykerö sekä muutama hopearaha, joista yhdessä erottuu vuosiluku 1592.

Tutkittu hirsinen asuinrakennus on mahdollisesti rakennettu samoihin aikoihin kuin sen viereinen kivilinna. Rakennus on mm. rahalöydöistä päätellen ollut käytössä vielä 1500-luvun lopulla. Asiakirjalähteistä tiedetään, että Suitian rakennuksia hävitettiin nuijasodan aikana vuonna 1597 sekä Kaarleher ttuan joukkojen toimesta kaksi vuotta myöhemmin. Rakennus on saattanut tuhoutua mainittujen kahakoiden tuoksinassa.

Toisen rakennuksen jäännökset oli peitetty hiekalla ja paikalle oli tehty vielä kolmas puurakennus. Kaivauksissa löytyi hiiltyneiden lattialankkujen taso sekä palossa rapautunut kiveys. Rakennuksen koosta ja pohjakaavasta ei voitu tehdä päätelmiä, sillä sen jäännösten poikki oli tehty useita myöhempiä kaivantoja; palojätteitä oli myös aikanaan tasoitettu. Rakennuksen jäännösten seasta löytyi mm. ikkunalasia, emali- ja lehtikultakoristeisten lasiastioiden palasia, ompeluvälineitä, keramiikkaa ja hopearahat vuosilta 1572 ja 1592. Yksi arvokkaimmista löydöistä oli kullattu riipus tai korunappi. Löydöt ajoittuvat 1500-luvun loppuun ja 1600-luvun alkupuolelle. Ajoitusta vahvistavat liitupiippujen ja fajanssin puuttuminen. Asiakirjalähteestä tiedetään, että vuonna 1663 Suitian tilalla tuhoutui tulipalossa kymmenen puurakennusta, joista seitsemän mainitaan olleen jo huonokuntoisia.

Kolmannen rakennuksen palamisen jälkeen paikalle rakennettiin tie. Tiessä oli erotettavissa kolme tai neljä päällekkäistä hiekkakerrosta, joista ylimässä oli harvakseltaan aseteltua mukulakiveystä. Vanhimmassa säilyneessä Suitian aluetta kuvaavassa kartassa vuodelta 1770 paikalle on merkitty tie. Se on kuitenkin kaivaushavainnoista päätellen perustettu jo 1600-luvun loppupuolella. Tiekerrokseen oli kaivettu vielä yhden rakennuksen tiilitäytteinen perustus 1700-1800-luvulla. Tämän kevytrakenteisen piharakennuksen perustuksen sisäpuolelta löytyi luultavasti rakennuksen purkamisen yhteydessä syntynyt jätékasa, jossa oli runsaasti vihreää ikkunalasia, lasipullojen paloja, fajanssia, liitupiippujen katkelmia sekä kiinalaisaiheella koristellun posliinikulhon pala.

Suitian arkeologiset kenttätyöt tehtiin täysin kartanolinnan kunnostustöiden ehdoilla, eikä kaivantoja ollut mahdollista laajentaa tutkimustarpeen mukaan. Tästä huolimatta nämä kapeat putkikaivannot paljastivat odottamattoman runsaasti Suitian kartanohistoriaa valottavaa eriaikaista aineistoa. Valitettavasti kartanon pihapiirissä on viime vuosikymmeninä tehty lukuisia valvomattomia putki- ym. kaivantoja, jotka ovat tuhonneet merkittävästi rakenteita ja kulttuurikerroksia. Nämä tuhot vaikeuttavat olennaisesti myös vuosina 1996-97 tehtyjen kaivaushavaintojen tulkintaa.

ABOA VETUKSEN TUTKIMUKSET 1994-

Aboa Vetus -museo on rakennettu kaivauksissa paljastettujen keskiaikaisen Turun rakenteiden ympärille. Alue sijaitsee noin 400 metriä Turun tuomiokirkosta alajuoksulle päin, ja on keskiajalla kuulunut Turun tiheästi asuttuun keskusta-alueeseen. Turku oli keskiaikaisen Ruotsin suurimpia keskuksia. Valtakunnan suurin kaupunki oli Tukholma. Seuraavaksi suurimman arvosta kilpailivat tasaveroisina Kalmar ja Turku, joiden molempien pinta-ala oli noin 15 hehtaaria.

Aboa Vetus -kaivaus oli laajuudeltaan noin 1.200 neliömetriä. Kaivauksessa esiin tulleista rakenteista ovat keskeisimpiä kaksi suurta ja moniosaista kivrakennuskompleksia sekä niiden väliin jäävä Luostarin jokikatu. Nämä ovat suuria kiinteitä muinaisjäännöksiä, jotka on jätetty paikalleen. Dendrokronologisen ajoituksen mukaan hirret toisen kivitalon perustuksiin on kaadettu talvikaudella 1410-11. Edellä mainittujen rakenteiden lisäksi kaivauksessa tutkittiin runsaasti muita rakenteita. Esitelmässä käydään läpi kaivauksen päävaiheet ja alueen stratigrafia pääpiirteissään. Myös löytöaineistoa käydään läpi.

NAANTALIN KIRKON TUTKIMUKSET 1996-97

Naantalin seurakunnan rahoittamissa, Museoviraston valvomissa ja Muuri-tutkimus ky:n suorittamissa tutkimuksissa on vuosien 1996-1997 aikana tehty arkeologisia tutkimuksia keskiaikaisen luostarikirkon alueella. Kenttätutkimukset ovat päättyneet marraskuussa 1997 ja jälkityöt valmistuvat vuoden 1997 loppuun mennessä.

A. Kirkon länsipäädyssä olevan S-huoneen kaivauksissa saatiin esiin luostarikirkon munkkisakariston pohjoisosa, johon kuului mm. itäseinän oviaukko ja pohjoisseinän kaksi suurikokoista tiilikomeroa. Lisäksi paljastui kaksi lattiatasoa, joista ylempi oli erittäin hyvin säilynyt tiililattia.

B. S-huoneesta ja länsitornin eteläseinän edustalta löydettiin munkkikäytävän seiniä, joissa oli useita suurikokoisia tiilikomeroita. Lisäksi kaivettiin esiin kirkon ullakolle johtavan spiraaliportaikon alimmat rakennusosat.

C. Kirkon eteläpuolelta löydettiin aikaisemmin kokonaan tuntematon kivi- ja tiilirakenne, jota kaivettiin esiin etelä-pohjoinen -suunnassa kaikkiaan kahdeksan metriä. Löydetty muurirakenteet liittyvät suurikokoiseen tiilirakennukseen, joka ajoittune keskiajalle. Rakennuksen käyttötarkoitus on epävarma, mutta muissa birgittalaisluostareissa on ollut vastaavalla paikalla "munkkien maailmanportti", jota kautta on kuljettu luostariin.

Kaivausten esinelöydöt ovat olleet vielä vähäiset. Suurimman löytöryhmän muodostavat luostarikirkkoon kuuluneet ikkunalasin palaset ja lyijypuitteet. Lisäksi on löytynyt joitakin ihmisten luita, mutta ei vielä yhtään varsinaista hautaa. Lisäksi on löydetty kaksi keskiaikaista brakteaattia ja muutamia paloja punasavikeramiikkaa.

AUTIOITUNEEN ORTODOKSIASUTUKSEN JÄLJILLÄ UUKUNIEMELLÄ

Uukuniemen kirkonkylän Papinniemellä on kolmena viime kesänä suoritettu kaivauksia historiallisen ajan muinaisjäännösalueella. Papinniemen muinaisjäännöskokonaisuus on laaja ja arkeologisesti varsin monipuolinen: paikalla on sijainnut Uukuniemen ortodoksinen pogostankirkko, siihen liittynyt kalmisto sekä asuinpaikka. Asutus on käsittänyt useita taloja ja se on autioitunut kokonaan ilmeisesti jo 1600-luvulla. Kesän 1997 tutkimuksissa paikallistettiin alueelta ensimmäinen talonpohja, joka myös osittain tutkittiin. Papinniemen löytökokonaisuus on alustavasti ajoitettu 1400 - 1700-luvuille.

Ensimmäiset tiedot Papinniemen muinaisjäännöksistä saatiin talteen jo vuonna 1882, kun Kustaa Killinen kierteli luetteloimassa Sortavalan kihlakunnan muinaisjäännöksiä. Matkaltaan kirjoittamassaan kertomuksessa hän mainitsee paikalla vielä tuolloin olleen näkyvissä muun muassa "huoneiden kivijalkoja ja uunien perustuksia". Nykyisin alueella ei enää ole selkeitä rakenteita näkyvillä.

Killisen käynnin jälkeen Papinniemi vaipui tutkijoilta unohduksiin sadaksi vuodeksi. Seuraavan kerran kohteeseen kiinnitettiin tarkempaa huomiota vasta 1980-luvun loppupuolella, kun uukuniemeläissyntyinen arkeologian harrastaja Olavi Ahokas teki alueelta muutamia merkittäviä esinelöytöjä. Kesällä 1993 Ahokas löysi paikalta raha-aarten, joka käsitti tuhat kuparirahaa ja joitakin hopeakolikoita. Rahat oli kätketty 1650-luvulla.

Papinniemeltä jo ennen kaivauksia tehdyt löydöt käsittävät raha-aarten lisäksi mm. kuusi kiloa painavan kirkonkellon kielen, kaulassa kannetun riipusikonin, riipuskrusifiksin katkelman, rahoja, sormuksia, vyönsolkia, veitsiä, kalastusvälineitä ja keramiikkaa. Löydetyt esineet kertovat selvästi sekä uskonnollisesta toiminnasta että arkisesta asumisesta ja elämisestä.

Vuonna 1993 tutkija Markus Hiekkänen Museovirastosta määritteli kohteen ortodoksisen kirkon paikaksi ja totesi, että lisäksi paikalla on ollut kalmisto ja todennäköisesti myös kokonainen ortodoksikylä, joka on myöhemmin täysin autioitunut. Arkeologiset kaivaukset muinaisjäännösalueella aloitettiin kesällä 1995 Savonlinnan maakuntamuseon arkeologin Leena

Lehtisen johdolla. Vuodesta 1996 kaivauksia on tehty Turun yliopiston arkeologian osaston voimin.

Vuosina 1995 ja 1996 Papinniemellä suoritettiin ainoastaan viikon mittaiset koekaivaukset. Tavoitteena oli paikallistaa alueelta rakennuksen pohjia tai muita kiinteitä muinaisjäännöksiä sekä selvittää alueen laajuutta ja luonnetta. Vuosien 1995-96 kaivauslöydöt olivat lähinnä keramiikkaa, nauvoja ja muita pieniä metalliesineitä. Kesällä 1997 rahoitus vihdoinkin mahdollisti hieman pitemmät, kolmen viikon tutkimukset. Koekaivausalueetta laajennettiin edelleen, mutta samalla avattiin ensimmäistä kertaa myös varsinainen tasokaivausalue, laajuudeltaan 15 m².

Tasokaivausalueella tutkittiin puolet kumpareesta, joka osoittautui asuinrakennuksen uunin jäännöksi. Kaivausalalta löytyi useammasta kohdasta puujäänteitä (niistä ainakin osa hirsiä) sekä lisäksi erittäin paljon palanutta savea, melko runsaasti keramiikkaa, palanutta luuta, kolme puukkoa tai puukon katkelmaa, pronssihela ja muutamia muita metalliesineitä. Ennen kaivauksia talonpohjan välittömästä läheisyydestä oli löytynyt mm. atrain ja pronssisen ristiriipuksen katkelma. Riipus on kuulunut papilliselle henkilölle, joten on mahdollista, että nyt osittain tutkittu rakennus on aikoinaan ollut Uukuniemen ortodoksinen pappila.

Yhteensä kohteessa on kolmen kesän aikana kaivettu 83 neliometriä. Koekai-
vauksilla on kaikkiaan saatu yleiskuva vajaan 5000 neliometrin alueesta,
kun koko muinaisjäännösalue on kooltaan nelisen hehtaaria.

Papinniemen Kirkkokalliolla, aivan oletetun kirkonpaikan tuntumassa, on
kasvanut erittäin järeä mänty, Alttaripetäjä, jota ihmiset pitivät pyhänä ja
jotka juurelle tuotiin uhreja kauempaakin (kuva Kustaa Killinen 1882). Kan-
sanrunousarkistoon tallennetun perimätiedon mukaan on Alttaripetäjän
luona vielä 1800-luvulla vietetty pakanallisperäistä Ukon vakat -juhlaa. Ny-
kyisin paikalla ovat enää petäjän hiljalleen maatuvat jäännökset, sillä
1950-luvun puolivälissä silloinen maanomistaja räjäytti puun.

Kirkkokallion läheisyydessä on myös lukuisia kiviröykkiöitä, jotka saattavat
olla merkkejä pellowraivauksesta ja liittyvät mahdollisesti jo autiokylän
aikaiseen viljelyyn. Röykkiöitä ei ole vielä tutkittu.

Historiallisissa asiakirjoissa Uukuniemen kylä mainitaan ensi kerran vuonna
1500, jolloin se oli osa laajaa Kurkijoen pogostaa eli kirkkopitäjää. Uuku-
niemi erosi omaksi kappeliseurakunnakseen vielä samalla vuosisadalla ja
itsenäinen seurakunta ja hallintopitäjä siitä tuli 1600-luvun alussa. Asutus
oli kokonaan ortodoksista 1500-luvun lopulle saakka ja ortodoksit olivat
enemmistönä vielä 1640-luvulla.

Kirjallisista lähteistä, lähinnä tuomiokirjoista, tunnetaan myös kolme Uu-
kuniemen ortodoksipappia. Heistä viimeinen oli Ilja livananpoika, jonka tie-
detään paenneen vuonna 1657 kolmen poikansa kanssa Venäjän puolelle Tih-
vinään.

Käkisalmen lääni, johon Uukuniemikin kuului, joutui 1600-luvulla voimak-
kaiden väestönmuutosten kouriin. Ruotsin kruunun valtaan joutuneen läänin
ortodoksiset asukkaat pakenivat luterilaistamista ja raskasta verotusta
suurin joukoin Venäjälle. Karjalaisia pakeni muun muassa nk. Tverin Karja-
laan Moskovan luoteispuolelle, missä ortodoksisia karjalaisia asuu edelleen.
Heidän tilalleen Käkisalmen läänin autioiksi jääneille tiloille muutti luteri-
laista väestöä varsinkin Savosta ja Ruotsin puoleisesta Viipurin-Karjalasta.

Karjalaisten suurin muuttoaalto osui vuosiin 1656-58, jolloin käytiin
Ruotsin ja Venäjän välillä nk. ruptuurisota. Sodan aikana ortodoksien ja lu-
terilaisten talonpoikien suhteet leimahtivat väkivaltaisiksi: ortodokseja
toimi venäläisten, luterilaisia Ruotsin puolella. Sotaa voisikin luonnehtia

suomalaiseksi uskonsodaksi. Sen seurauksena muuttui koko Uukuniemen asujaimisto lähes täydellisesti luterilaiseksi. Myös itse Papinniemen autioituminen näyttää liittyvän juuri tähän murrosaikaan.

Autioitumisen jälkeen Papinniemen alueella on harjoitettu lähinnä kaskiviljelystä. Ihmisen toiminnasta alueella kertovat muutamat rahalöydöt, joista nuorimmat ajoittuvat 1800-luvulle. Merkille pantavaa on se, että Papinniemen muinaisjäännösalue tuntuu olevan varsin hyvin säilynyt: se ei näytä joutuneen esimerkiksi myöhemmän rakennustoiminnan alle.

Paitsi Karjalan monivivahteiseen historiaan yleensä, Papinniemi liittyy kiinteästi myös Suomen ortodoksisen kulttuurin menneisyyteen. Siitä todistavat monet Papinniemen esinelöydöistä, kuten ikoniriipukset ja papin ristin kappaleet. Yhtä selkeästi ortodoksiseen kulttuuriin liittyvää kohdetta on tietääkseni Suomessa viimeksi tutkittu varsinaisilla arkeologisilla kaivauksilla vuonna 1929, jolloin Antti Komosen johdolla kaivettiin ortodoksisista luostaria Käkisalmen kaupungissa. Yleensäkin historialliseen aikaan sijoittuvia muinaisjäännöksiä on meillä tutkittu pääasiassa Länsi-Suomessa ja kaupunkiympäristössä.

Papinniemen arkeologisia tutkimuksia suorittaa Turun yliopiston arkeologian oppiaine yhteistyössä Museoviraston rakennushistorian osaston kanssa. Tutkimuksia valvoo Turun yliopiston suomalaisen ja vertailevan arkeologian professori Jussi-Pekka Taavitsainen ja Museovirastossa projektista vastaa dosentti Markus Hiekkänen.

Varoja tutkimuksiin on saatu monelta taholta. Tähän mennessä kaivausta ovat tukeneet mm. Suomen kulttuurirahasto, Suomen ortodoksinen kirkollishallitus ja Uukuniemen kunta. Kaivauksia alueella suoritetaan pääasiassa talkoovoimin ja niitä tehdään pitkällä, useamman vuoden tähtäimellä. Tutkimukset jatkuvat myös kesällä 1998, mikäli rahoitus järjestyy.

LAPINJÄRVEN LÅNGBROMOSSENIN KESKIAIKAINEN SUOSILTA

Elokuussa 1996 tutkittiin Lapinjärven Långbromossenilla suosilta, jonka varhaisin käyttöperiodi on viimeisten ajoitustulosten selvittyä osoittautunut keskiaikaiseksi. Suosilta liittyy Lapinjärveltä Pyhtäälle johtavaan Skokelvågen -nimiseen, käytöstä jääneeseen tiehen, jota paikkakunnalla pidetään alunperin keskiaikaisena kirkkopolkuna. Vanhan reitin kartoittaminen, suosillan löytyminen ja sen arkeologinen kaivaus on ollut lapinjärveläisten paikallishistorian harrastajien ansiota. Suosillan kaivaus toteutettiin Turun yliopiston arkeologian oppiaineen, Museoviraston rakennushistorian osaston, Lapinjärven kunnan ja harrastajien yhteistyönä. Kaivauksen tavoitteena oli suosillan rakenteen selvittäminen ja puulustonäytteiden ottaminen sen eri kerroksista dendrokronologista ajoitusta varten.

Suosilta on noin 140 m pitkä ja 2 m leveä ja se kulkee suoraan suon kaheimman kohdan yli. Läheltä sillan pohjoispäätä tutkittiin noin 10 m pituinen osa, josta 4 m purettiin alimpaan rakenteeseen asti. Sillassa havaittiin olevan neljä hirsikerrosta, jotka edustavat vähintään kolmea ja enintään viittä eri rakennusvaihetta. Ylimpänä oli pitkittäisiä haljikkaita. Toisessa kerroksessa ylhäältä lukien oli sivuissa pitkittäiset puut. Päissä oli poikittaisia pyöröhirsiiä. Välialue oli täytetty hiekansekaisella turpeella. Välittömästi tämän alla oli vieriviereen ladottu poikittain pyöröhirsiiä. Alimpana oli pitkittäiset hirret. Ainoa esinelöytö kaivausalueelta on ilmeisesti 1750-60 -luvulla löyty raha. Sekin löytyi sillan sivusta, joten sillan tai sen eri rakennusvaiheiden ajoittaminen arkeologisesti ei ole mahdollista.

Sillan hirsistä otettiin yhteensä 10 puulustonäytettä, joiden talteenottamisesta ja ajoituksesta vastasi Pentti Zetterberg Joensuun yliopistosta. Ylin hirsikerta ajoitettiin kolmen näytteen perusteella 1710-luvulle. Yläosasta on myös yksi 1540-luvulle ajoitettu näyte, mahdollisesti uudelleen käyttöön otetusta puusta. Toisesta hirsikerrasta ei saatu näytettä sen huonokuntoisuuden vuoksi. Keskimmäinen ajoitetuista hirsikerroista on rakennettu kolmen näytteen perusteella talvikaudella 1583-84 kaadetuista puista. Alimmista hirsistä otettiin kaksi näytettä, joiden perusteella ne on kaadettu 1400-luvun lopussa. Sillalle löytyy vastineita mm. Viron Paidesta ja Norjan Trøndelagissa. Se ei liene Suomessakaan ainoa tämän osittain keskiaikaisen muinaisjäännöstyyppin edustaja, vaikka onkin toistaiseksi ainoa arkeologisesti tutkittu ja ajoitettu.

ESITELMÄNPITÄJIEN YHTEYSTIEDOT

Ville Laakso
Kaivokatu 16 b A 19
20520 Turku

- ruotsal. (kotimaisesta) rahade oli suomen ilmeisesti puolelle, sulle maan kaut. 1200-1300-l sen rinnalle myös gotlantil.
- ja viivimaalaisin rahoi gotlantil. rahon suunnittain kautto näyttää päättyvän suomen 1300-l myöte.

Marianna Niukkanen
Museovirasto
Rakennushistorian osasto
PL 913
00101 Helsinki

- Ruotsi säilytti omat rahajärjestelmä unioniaikana.
- valtiokirjuri Sten Sture (Varh.) aikaa rahat käyttiin Ruotsin "ikuisen kuningas" Tykän. Ennen nimeltä, valtiokirjuri Svante Sture (1504-12) varatti rahat myös sualle vaale- nallaan, Sten Sture nuorempi (1512-20) ja sijaa toi rahaa omassa nimissään

Liisa Seppänen
Tehtaankatu 25 b 36
00150 Helsinki

Marja Sipilä
Härkä E 18
21250 Masku

- Tanskan rahaa ei suomen kauttehty, mutta ymittäisin tanskal. rahoi erintyy maan lühöis ja leikkokse aikael. löydettiin.

Kari Uotila
Muuritutkimus ky
Suovillankatu 3
20780 Kaarina

- viivimaalaisen rahon kautto jatkun h-suomen 1400-l alkuun ja E- ja ka suomen aia 1400-l puoliv. saakka. Ruotsin puolelle ei viivimaalaisin rahoi.
- suomenraha on myös löytynyt ymittäisin pohjois-saksal. ja Saksal. ritareiden preemian lyönteis rahoi.

OSALLISTUJAT

Ahl, Eeva
 Ahokas, Olavi
 Ahokas, Outi
 Drake, Knut
 Ehrstedt, Johanna
 Enqvist, Johanna
 Hakkarainen, Susanna
 Hiekkänen, Markus
 Jäkärä, Tiina
 Järvinen, Eeva-Liisa
 Kumlander, Heimo
 Laakso, Ville
 Lahelma, Antti
 Laitinen, Matias
 Lavento, Mika
 Lehomaa, Tuula
 Lehtonen, Hannele
 Lindholm, Dan
 Maaranen, Päivi
 Majantie, Kirsi
 Mikkola, Terhi
 Mäkelä, Marjut
 Niukkanen, Marianna
 Peltonen, Karim
 Pihlman, Aki
 Rönkkö, Eino
 Salo, Kati
 Sartes, Minna
 Sipilä, Marja
 Seppänen, Liisa

Suhonen, Mervi
 Sulamäki, Kaarina
 Taivainen, Jouni
 Tikkanen, Ilkka
 Tulkki, Carita
 Uotila, Kari
 Vilkuna, Anna-Maria
 Vuola, Katri
 Vuorinen, Juha-Matti
 Wahl, Hannu-Matti
 Wickholm, Anna

= kunnissaan
 haluttu asia

- rahojen ei keskeiselle vapustettu
 vuorokaudelle eli niiden ajotus
 on kunnan suurpiirteinen.
- turun luodut rahat + brakkia
 1409 → nuppi kusta vaara
 aikaa
- viimeisen kerran rahapari
 toimi turun kusta vaara
 aikaa 1570-58.

Taivi Kuoppi 03-6196926

Anders Andrén
Mellan ting och text
En introduktion till
de historiska arkeologierna
Stockholm 1997.

Jane Villena
Mantan muinaisuuksiin